

ЦЕНТР ПОЛІТИКО-ПРАВОВИХ РЕФОРМ

ПРОГРАМА СПРИЯННЯ ПАРЛАМЕНТУ УКРАЇНИ
університету Індіани

**ВЗАЄМОДІЯ
ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ,
ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ ТА
КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
В УМОВАХ КОНСТИТУЦІЙНИХ ЗМІН**

КИЇВ, 2006

Взаємодія Верховної Ради України, Президента України та Кабінету Міністрів України в умовах конституційних змін // Автори-упорядники: В. Тимощук, О. Струц – Київ, 2006. – 28с.

Це видання має своїм завданням у простій формі надати систематизовану інформацію про основні завдання Верховної Ради України, організацію її діяльності та взаємодію з Президентом України і Кабінетом Міністрів України. Матеріали підготовлені на основі Конституції України зі змінами від 8 грудня 2004 року, а також Регламенту Верховної Ради України.

Видання розраховане на новообраних народних депутатів України, працівників їх патронатних служб, а також інших осіб, які цікавляться питаннями політичної та адміністративної реформи.

Поддержка проекта K06-0023 была осуществлена Фондом Евразия за счет средств, предоставленных Агентством США по Международному Развитию (USAID) и Фондом Ч.С. Мотта. Точка зрения, отраженная в данном документе, может не совпадать с точкой зрения Фонда Евразия, Агентства США по Международному Развитию (USAID) или Фонда Ч.С. Мотта.

Підтримка проекту K06-0023 була здійснена Фондом Евразия за рахунок коштів, наданих Агентством США з Міжнародного Розвитку (USAID) та Фондом Ч.С. Мотта. Точка зору, відображена у цьому документі, може не збігатися з точкою зору Фонду Евразия, Агентства США з Міжнародного Розвитку (USAID) або Фонду Ч.С. Мотта.

Support for this project K06-0023 was provided by the Eurasia Foundation with funds from the United States Agency for International Development (USAID) and Charles Stewart Mott Foundation. The opinions expressed herein are those of the author and do not necessarily reflect the views of the Eurasia Foundation, USAID or Charles Stewart Mott Foundation.

Програма сприяння Парламенту України університету Індіани (ПСР) за підтримки Агентства США з міжнародного розвитку спрямовує свою діяльність на досягнення трьох основних цілей:

- впровадження ефективного та демократичного внутрішнього порядку роботи ВР;
- покращення співпраці між законодавчою та виконавчою гілками влади;
- підвищення рівня доступу громадян до законодавчого процесу та забезпечення зворотного зв'язку між громадянами та Парламентом.

Додатковим завданням на короткотерміновий період є сприяння законодавчому опрацюванню проектів, спрямованих на подолання корупції, наближення українського законодавства до вимог Європейського Союзу та законопроектів, що стосуються адміністративної реформи.

ЗМІСТ

Розділ 1.	Завдання та організація діяльності Верховної Ради України	5
1.1.	Основні завдання Верховної Ради України.....	5
1.2.	Статус народного депутата України	5
1.3.	Організація діяльності Верховної Ради України	7
1.3.1.	Погоджувальна рада депутатських фракцій ...	8
1.3.2.	Комітети Верховної Ради	9
1.3.3.	Тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України	11
1.3.4.	Тимчасові слідчі комісії Верховної Ради України	12
1.4.	Депутатські фракції	12
1.5.	Коаліція депутатських фракцій у Верховній Раді України	13
Розділ 2.	Відносини Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України	16
2.1.	Формування Кабінету Міністрів України	16

2.2. Схвалення Програми діяльності Кабінету Міністрів України	18
2.3. Інші кадрові повноваження Верховної Ради України щодо виконавчої влади	19
2.4. Припинення повноважень Уряду та окремих членів Кабінету Міністрів України	19

Розділ 3. Відносини Верховної Ради України та Президента України	23
3.1. Законодавча процедура та участь глави держави у ній	23
3.2. “Спільні” кадрові повноваження Верховної Ради України та Президента України	25
3.3. Дostroкове припинення повноважень Верховної Ради України	25
3.4. Дostroкове припинення повноважень Президента України	26

РОЗДІЛ 1. **ЗАВДАННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ**

1.1. Основні завдання Верховної Ради України

Верховна Рада України – представницький орган Українського народу, єдиний орган законодавчої влади в Україні.

Основними завданнями Верховної Ради України є:

- прийняття законів;
- формування Кабінету Міністрів України та затвердження Програми діяльності Уряду;
- затвердження Державного бюджету України та контроль за його виконанням;
- здійснення парламентського контролю, насамперед, за виконавчою владою.

Строк повноважень Верховної Ради України становить п'ять років.

1.2. Статус народного депутата України

Народний депутат України – це обраний представник Українського народу у Верховній Раді України.

Народний депутат України має право:

- ухвального голосу щодо всіх питань, що розглядаються на засіданнях Верховної Ради України та її органів, до складу яких його обрано;

- виступати із законодавчою ініціативою у Верховній Раді України;
- звернутися із запитом до органів Верховної Ради України, до Кабінету Міністрів України, до керівників інших органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також до керівників підприємств, установ та організацій, розташованих на території України, незалежно від їх підпорядкування і форм власності. *Суб'єкти до яких звернена вимога народного депутата України зобов'язані надати офіційну письмову відповідь у п'ятнадцятиденний строк з моменту одержання депутатського запиту;*
- на депутатське звернення до органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, керівників підприємств, установ і організацій, незалежно від форм власності та підпорядкування, об'єднань громадян з питань, пов'язаних з депутатською діяльністю, і брати участь у розгляді порушених ним питань. Депутатське звернення – це викладена в письмовій формі пропозиція народного депутата, звернена до зазначених суб'єктів, здійснити певні дії, дати офіційне роз'яснення чи викласти позицію з питань, віднесених до їх компетенції, про результати виконання якого народного депутата інформують в письмовому вигляді;
- невідкладного прийому з питань депутатської діяльності керівниками та іншими посадовими особами органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій, незалежно від їх підпорядкування і форм власності, громадських організацій і політичних партій.

Народні депутати не несуть юридичної відповідальності за результати голосування або висловлювання у Верховній Раді України і можуть вільно висловлювати свою думку щодо кожного питання, яке розглядається на засіданні.

Народні депутати України не можуть бути без згоди Верховної Ради України притягнені до кримінальної відповідальності, затримані чи заарештовані.

Народні депутати України здійснюють свої повноваження на постійній основі. Народні депутати України не можуть мати іншого представницького мандата, бути на державній службі, обіймати інші оплачувані посади, займатися іншою оплачуваною або підприємницькою діяльністю (крім викладацької, наукової та творчої діяльності), входити до складу керівного органу чи наглядової ради підприємства або організації, що має на меті одержання прибутку.

У разі виникнення обставин, що порушують вимоги щодо несумісності депутатського мандата з іншими видами діяльності, народний депутат України у двадцятиденний строк з дня виникнення таких обставин припиняє таку діяльність або подає особисту заяву про складення повноважень народного депутата України.

1.3. Організація діяльності Верховної Ради України

Відповідно до статей 6 та 19 Конституції України органи державної влади, зобов'язані діяти лише на підставі та у спосіб, що передбачені Конституцією України та законами. Проте на сьогодні, порядок діяльності Верховної Ради України визначається Регламентом Верховної Ради України, затвердженим Постановою Верховної Ради України від 16 березня 2006 року.

Основними структурними елементами організації діяльності Верховної Ради України є депутатські фракції, комітети та комісії Верховної Ради, а також Голова Верховної Ради України.

Голова Верховної Ради веде засідання Верховної Ради, організовує, координує її діяльність та представляє парламент у відносинах з іншими державними органами.

Голова Верховної Ради України обирається Верховною Радою на строк її повноважень. Голова Верховної Ради України має Першого заступника і заступника.

1.3.1. Погоджувальна рада депутатських фракцій

Погоджувальна рада – це консультативно-дорадчий орган, що створюється для попередньої підготовки і розгляду організаційних питань роботи Верховної Ради.

До складу Погоджувальної ради входять Голова Верховної Ради, Перший заступник і заступник Голови Верховної Ради, голови депутатських фракцій з правом ухвального голосу та голови комітетів з правом дорадчого голосу. У разі відсутності голови депутатської фракції чи голови комітету за їх дорученням у засіданні Погоджувальної ради бере участь відповідно заступник голови депутатської фракції, перший заступник (заступник) голови комітету з правом відповідно ухвального чи дорадчого голосу.

Пропозиції Погоджувальної ради ухвалюються такою кількістю голосів членів Погоджувальної ради з правом ухвального голосу, яка у сумарному підрахунку голосів членів відповідних депутатських фракцій є достатньою для прийняття позитивного рішення при голосуванні питання у залі засідань.

Погоджувальна рада: 1) узгоджує проект плану законопроектної роботи та рекомендує його Верховній Раді для затвердження; 2) розглядає та ухвалює пропозиції щодо проектів календарного плану роботи сесії, порядку денного сесії, розкладу пленарних засідань та тижневого порядку денного пленарних засідань; 3) розглядає інші пропозиції з організації роботи Верховної Ради відповідно до цього Регламенту.

1.3.2. Комітети Верховної Ради України

Комітет Верховної Ради України (далі – комітет) – орган Верховної Ради України, який утворюється з числа народних депутатів України для здійснення законопроектної роботи, підготовки і попереднього розгляду питань, віднесених до повноважень Верховної Ради України, виконання контрольних функцій. Комітет відповідальний перед Верховною Радою України і підзвітний їй.

Законопроектна функція комітету Верховної Ради полягає в розробці проектів законів та інших нормативних актів Верховної Ради України, попередньому розгляді та підготовці висновків і пропозицій щодо законопроектів, внесених суб'єктами законодавчої ініціативи на розгляд парламенту, доопрацюванні законопроектів за результатами їх розгляду в першому та наступних читаннях.

Організаційна функція комітету Верховної Ради полягає у плануванні своєї роботи; проведенні збору та аналізу інформації з питань, що належать до повноважень комітетів, організації слухань із цих питань, у тому числі на засіданнях Верховної Ради України; попередньому обговоренні відповідно до предметів їх відання кандидатур посадових осіб, яких згідно з Конституцією України обирає, призначає, затверджує Верховна Рада України

або надає згоду на їхнє призначення, підготовці до розгляду Верховною Радою України відповідних висновків щодо цих кандидатур; підготовці питань на розгляд Верховної Ради відповідно до предметів їх відання.

Контрольна функція комітету Верховної Ради полягає у контролі за виконанням Державного бюджету України в частині, що віднесена до предметів їх відання, для забезпечення доцільності, економності та ефективності використання державних коштів у порядку, встановленому законом; взаємодії з Рахунковою палатою; взаємодії з Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини; направленні матеріалів для відповідного реагування в межах, установлених законом, органам Верховної Ради України, державним органам, їх посадовим особам.

Верховна Рада України затверджує кількість комітетів, їх назви та предмети відання. Кількість комітетів, їх назви та предмети відання можуть бути змінені за рішенням Верховної Ради України нового скликання до вирішення питання про формування персонального складу комітетів. Мінімальна та максимальна кількість осіб, які можуть входити до складу одного комітету, визначається постановою Верховної Ради України. Обрання народних депутатів України до складу комітетів здійснюється на основі пропозицій депутатських фракцій, внесених з дотриманням квот, визначених Регламентом Верховної Ради України. Якщо кількість членів депутатської фракції у Верховній Раді України дорівнює кількості комітетів або є більшою ніж кількість комітетів, депутатські фракції направляють не менш ніж по одному представнику до кожного комітету Верховної Ради України. Персональний склад комітетів Верховної Ради визначається одночасно шляхом прийняття відповідної постанови Верховної Ради України.

Голова, перші заступники, заступники голів, секретарі комітетів Верховної Ради обираються більшістю голосів народних депутатів від конституційного складу Верховної Ради.

Голови комітетів, перші заступники, заступники та секретарі комітетів не можуть бути одночасно керівниками депутатських фракцій. До складу комітетів не можуть бути обрані Голова Верховної Ради України, Перший заступник та заступник Голови Верховної Ради України.

Голова комітету, його перший заступник та секретар комітету не можуть бути членами однієї фракції.

Народний депутат може бути членом лише одного комітету.

1.3.3. Тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України

Для підготовки і попереднього розгляду питань за дорученням Верховної Ради України, у тому числі доопрацювання проектів законів та інших актів Верховної Ради України, Верховна Рада України може утворювати *тимчасові спеціальні комісії* (далі – спеціальні комісії).

Тимчасова спеціальна комісія є колегіальним тимчасовим органом, що утворюється з числа народних депутатів України, які дали на це згоду. Кількісний склад тимчасової спеціальної комісії формується з урахуванням принципу пропорційного представництва депутатських фракцій.

Пропозиції щодо кількісного та персонального складу тимчасової спеціальної комісії подаються депутатськими фракціями. У складі тимчасової спеціальної комісії має бути представлено не менш як по одному народному депутату від кожної депутатської фракції.

На посаду голови тимчасової спеціальної комісії не може бути обраний голова комітету. Народний депутат за погодженням з відповідною депутатською фракцією може бути одночасно членом одного комітету і тимчасової спеціальної комісії.

Голова тимчасової спеціальної комісії, заступник та секретар комісії не можуть бути членами однієї фракції.

Тимчасова спеціальна комісія утворюється на визначений Верховною Радою термін. За результатами своєї діяльності комісія зобов'язана подати до Верховної Ради письмовий звіт про виконану роботу, а також підготовлені народними депутатами – членами цієї комісії відповідні проекти актів та інші матеріали.

1.3.4. Тимчасові слідчі комісії Верховної Ради України

Для здійснення парламентського контролю шляхом проведення розслідування з питань, що становлять суспільний інтерес, Верховна Рада України може утворювати тимчасові слідчі комісії Верховної Ради України (далі – слідчі комісії).

Народний депутат може бути обраним членом лише однієї тимчасової слідчої комісії.

За результатами свого розслідування тимчасова слідча комісія готує письмовий звіт зі своїми висновками та пропозиціями. У разі ненадання тимчасовою слідчою комісією звіту Верховній Раді у визначений термін повноваження такої комісії припиняються.

1.4. Депутатські фракції

Депутатські фракції формуються на партійній основі народними депутатами, обраними за списком політичних партій (виборчих

блоків політичних партій). Депутатські фракції формуються на першій сесії Верховної Ради.

Політична партія (виборчий блок політичних партій) має право формувати у Верховній Раді лише одну фракцію.

Мінімальна кількість народних депутатів для формування депутатської фракції повинна становити не менше мінімальної кількості депутатських мандатів, отриманих політичними партіями (виборчими блоками політичних партій) за виборчими списками.

Народний депутат України може входити до складу лише депутатської фракції політичної партії (виборчого блоку політичних партій), за виборчим списком якої його обрано.

Згідно конституційних змін від 8 грудня 2004 року у разі невходження народного депутата України, обраного від політичної партії (виборчого блоку політичних партій), до складу депутатської фракції цієї політичної партії або виходу зі складу такої фракції, його повноваження можуть бути припинені достроково за рішенням вищого керівного органу політичної партії з дня прийняття такого рішення.

1.5. Коаліція депутатських фракцій у Верховній Раді України

Коаліція депутатських фракцій у Верховній Раді України (далі “коаліція”) – це добровільне об’єднання депутатських фракцій, яке формується у Верховній Раді України за результатами виборів і на основі узгодження політичних позицій.

До складу коаліції має входити більшість народних депутатів України від конституційного складу парламенту.

Коаліція формується депутатськими фракціями протягом *одного місяця* з дня відкриття першого засідання новообраної Верховної Ради або після припинення існування попередньої коаліції.

Коаліція формується після проведення депутатськими фракціями консультацій. За результатами проведених консультацій за особистими підписами голів відповідних депутатських фракцій, або за рішенням депутатської фракції одним із заступників голів, укладається Угода про коаліцію депутатських фракцій. В коаліційній угоді фіксуються узгоджені політичні позиції, що стали основою формування цієї коаліції, зокрема стосовно засад внутрішньої і зовнішньої політики, визначається політична спрямованість і принципи діяльності коаліції, а також порядок вирішення внутрішньо-організаційних питань діяльності коаліції та порядок припинення її діяльності.

Коаліція вважається сформованою з моменту офіційного оголошення про це головуючим на пленарному засіданні. Регламент Верховної Ради України передбачає, що невід'ємною складовою коаліційної угоди є списки членів депутатських фракцій, що сформували коаліцію, з особистими підписами народних депутатів України.

Текст коаліційної угоди, персональний склад коаліції публікуються в газеті "Голос України" не пізніше як через чотири дні після офіційного оголошення про сформування коаліції.

Ключовими кадровими правами коаліції є :

- 1) внесення Президенту України пропозиції щодо кандидатури на посаду Прем'єр-міністра;
- 2) внесення пропозицій щодо кандидатур інших членів Кабінету Міністрів України.

Депутатська фракція до складу якої входить більшість від конституційного складу Верховної ради України, має права коаліції.

Депутатська фракція – член коаліції має право в будь-який час вийти зі складу коаліції, попередивши про це письмовою заявою керівників інших депутатських фракцій, які входять до коаліції, не менше ніж за десять днів до дати виходу.

Депутатська фракція за рішенням загальних зборів коаліції може бути виключена з її складу.

Діяльність коаліції достроково припиняється у разі зменшення чисельного складу коаліції до кількості народних депутатів, меншої ніж визначено Конституцією України або прийняття коаліцією рішення про припинення своєї діяльності. Діяльність коаліції вважається припиненою з моменту офіційного оголошення про це головуючим на пленарному засіданні.

2.1. Формування Кабінету Міністрів України

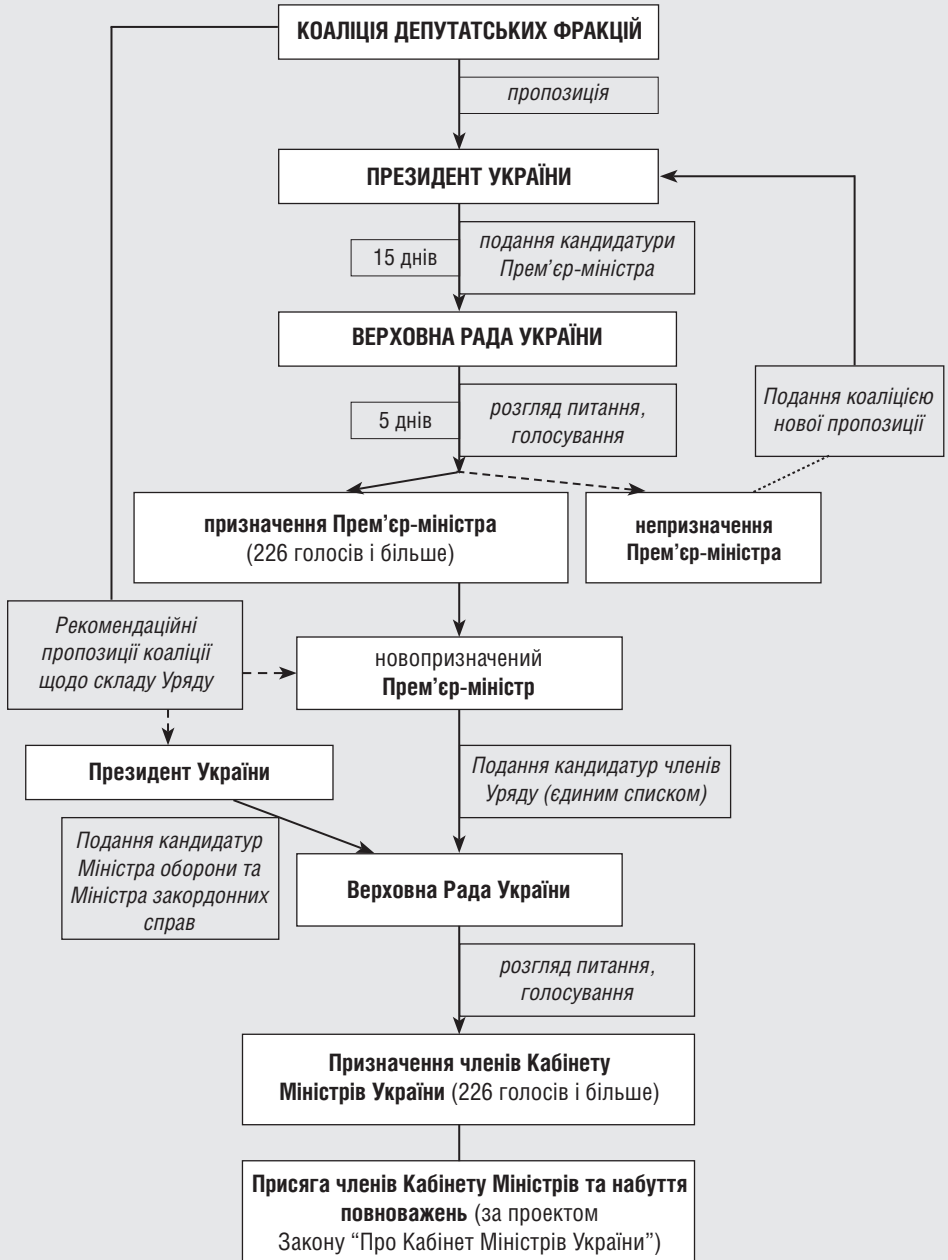
Кабінет Міністрів України формується шляхом визначення персонального складу Уряду, тобто призначення Прем'єр-міністра України та інших членів Кабінету Міністрів.

Прем'єр-міністр України призначається Верховною Радою України за поданням Президента України. Кандидатуру на посаду Прем'єр-міністра вносить Президент України за пропозицією коаліції депутатських фракцій в 15 денний строк з моменту одержання пропозиції.

Верховна Рада розглядає питання про призначення Прем'єр-міністра України не пізніше ніж у п'ятиденний термін з дня внесення відповідного подання. Призначення на посаду Прем'єр-міністра України здійснюється відкритим голосуванням. Прем'єр-міністр України вважається обраним, якщо за це проголосували більше 225 народних депутатів України.

Верховна Рада України призначає та звільняє з посад за поданням Президента України Міністра оборони України та Міністра закордонних справ України. Питання про призначення на посаду інших членів Кабінету Міністрів України розглядається Верховною Радою за поданням Прем'єр-міністра України.

Згідно проекту Закону України "Про Кабінет Міністрів України" подання Прем'єр-міністра України про призначення членів Кабінету Міністрів України вноситься єдиним списком, а власне Кабінет Міністрів України набуває повноважень з моменту складення Присяги не менш як двома третинами від загальної численності членів Кабінету Міністрів України.

2.2 Схвалення Програми діяльності Кабінету Міністрів України

Кабінет Міністрів України повинен здійснювати свою діяльність відповідно до Програми діяльності Кабінету Міністрів. Програма діяльності Уряду визначає основні напрями та концептуальні засади діяльності Кабінету Міністрів.

Даний документ *приймається на весь строк повноважень Кабінету Міністрів і подається на розгляд Верховної Ради України у місячний строк після сформування Уряду.*

Питання про схвалення Програми діяльності Кабінету Міністрів України розглядається на пленарному засіданні у *15-денний* строк після її надходження до Верховної Ради.

За результатами розгляду Програми діяльності Кабінету Міністрів України Верховна Рада може:

- 1) схвалити Програму діяльності Кабінету Міністрів України;
- 2) надати Кабінету Міністрів України можливість доопрацювати Програму діяльності Кабінету Міністрів України з урахуванням зауважень і пропозицій, висловлених при її обговоренні.

Схвалення Програми діяльності Кабінету Міністрів Верховною Радою унеможливорює розгляд парламентом питання про відповідальність Кабінету Міністрів України протягом *одного року* після схвалення Програми.

2.3. Інші кадрові повноваження Верховної Ради України щодо виконавчої влади

Верховна Рада України:

- за поданням Прем'єр-міністра України призначає Голову Антимонопольного комітету України, Голову Державного комітету телебачення та радіомовлення України, Голову Фонду державного майна України та звільняє зазначених осіб з посад більшістю голосів від її конституційного складу (226).
- за поданням Президента України призначає на посаду Голову Служби безпеки України.

2.4. Припинення повноважень Уряду та окремих членів Кабінету Міністрів України

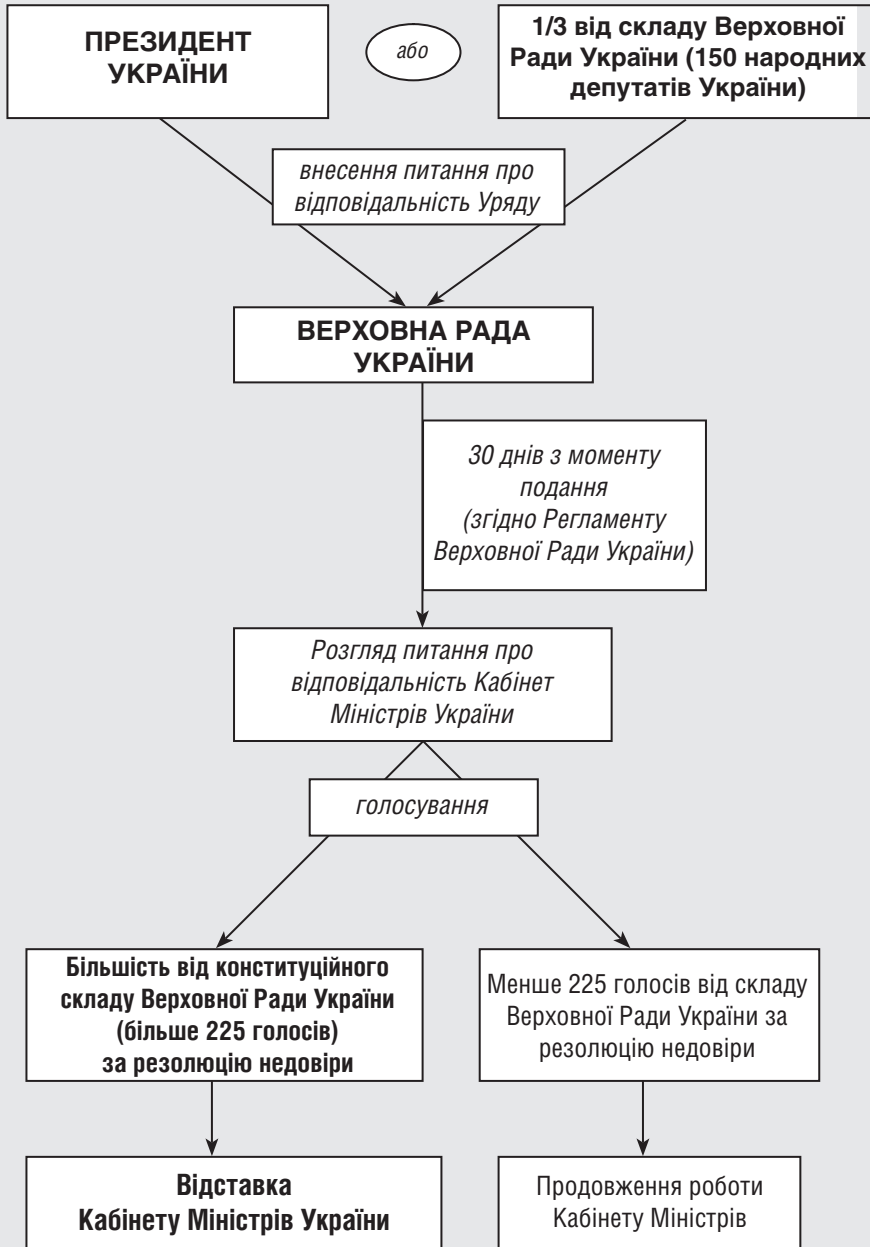
Кабінет Міністрів України складає повноваження перед новообраною Верховною Радою України.

В Конституції України передбачено також дві *підстави для дострокового припинення повноважень Кабінету Міністрів України*:

- 1) відставка Прем'єр-міністра України за власною заявою;
- 2) прийняття Верховною Радою України резолюції недовіри Кабінету Міністрів.

Резолюція недовіри Кабінету Міністрів України може бути прийнята в межах процедури розгляду питання про відповідальність Кабінету Міністрів України.

Питання про відповідальність Кабінету Міністрів України може бути внесене на розгляд Верховної Ради *Президентом України* або за пропозицією не менш як *1/3 народних депутатів (150 голосів)*, підтриманою їх підписами.

Згідно Регламенту Верховної Ради України після внесення на розгляд Верховної Ради питання про відповідальність Кабінету Міністрів України комітети парламенту у семиденний строк формулюють і направляють через апарат Верховної Ради питання до Кабінету Міністрів України, на які вони хотіли б отримати відповіді до розгляду питання про відповідальність Кабінету Міністрів України. Кабінет Міністрів України у десятиденний строк після отримання запитань від комітетів направляє комітетам відповіді на них. Узагальнений варіант інформації Кабінету Міністрів України разом з відповідями на запитання офіційно направляється до Верховної Ради України та Рахункової палати для підготовки нею висновків.

Питання про відповідальність Кабінету Міністрів України розглядається на пленарному засіданні у 30 денний строк після його внесення.

Якщо ж робота Уряду буде визнана незадовільною, парламент приймає резолюцію недовіри Кабінету Міністрів України, що тягне за собою дострокове припинення повноважень Уряду. Резолюція недовіри вважається прийнятою, якщо за неї проголосували більше 225 народних депутатів України.

Питання про відповідальність Кабінету Міністрів України не може розглядатися Верховною Радою більше одного разу протягом однієї чергової сесії, а також протягом року після схвалення Програми діяльності Кабінету Міністрів України або протягом останньої сесії Верховної Ради.

Прийняття відставки Прем'єр-міністра України або прийняття Верховною Радою України резолюції недовіри Кабінету Міністрів мають наслідком відставку всього складу Уряду.

Крім відставки всього складу Уряду, у Кабінеті Міністрів України можуть відбуватися і персональні зміни. Підставами для *дострокового припинення повноважень окремих членів Кабінету Міністрів України є:*

- 1) відставка за власною заявою члена Кабінету Міністрів України;
- 2) звільнення за рішенням Верховної Ради України. *При цьому звільнення міністрів оборони та закордонних справ має здійснюватися лише за поданням Президента України, інших членів Кабінету Міністрів – лише за поданням Прем'єр-міністра України.*

3.1. Законодавча процедура та участь глави держави у ній

Право законодавчої ініціативи у Верховній Раді України належить Президентові України, народним депутатам України та Кабінету Міністрів України.

Законопроекти, визначені Президентом України як невідкладні, розглядаються Верховною Радою України позачергово.

Після попереднього розгляду внесеного законопроекту у профільному комітеті та висновку комітету, законопроект проходить три стадії:

- перше читання – обговорення основних принципів, положень, критеріїв, структури законопроекту та схвалення законопроекту в основному;
- друге читання – постатейне обговорення і схвалення;
- третє читання – прийняття законопроекту, який не потребує доопрацювання та узгодження в цілому.

Висновок профільного комітету носить рекомендаційний характер при розгляді законопроекту у Верховній Раді України.

Часто в законодавчій практиці трапляється, що друге і третє читання законопроекту збігаються. Якщо законопроект не потребує доопрацювань і народні депутати України не мають до нього

зауважень, він може бути проголосований у другому читанні та в цілому в один день.

Після прийняття закону в цілому, він підписується Головою Верховної Ради України і невідкладно направляється Президентові України.

Президент України протягом п'ятнадцяти днів після отримання закону підписує його, беручи до виконання, та офіційно оприлюднює його або повертає закон зі своїми вмотивованими і сформульованими пропозиціями до Верховної Ради України для повторного розгляду.

У разі якщо Президент України протягом встановленого строку не повернув закон для повторного розгляду, закон вважається схваленим Президентом України і має бути підписаний та офіційно оприлюднений.

Якщо Президент України застосував право вето щодо прийнятого Верховною Радою закону, і у визначений строк повернув закон до Верховної Ради зі своїми вмотивованими і сформульованими пропозиціями, наслідком цього є скасування результатів голосування за закон у цілому і відкриття процедури його повторного розгляду у Верховній Раді. Закон, повернений Президентом України на повторний розгляд, після його підготовки у головному комітеті розглядається позачергово на пленарному засіданні Верховної Ради, не пізніш як через 30 днів після його повернення з пропозиціями Президента України.

Якщо під час повторного розгляду закон буде знову прийнятий парламентом не менш як двома третинами від його конституційного складу (300 голосів), Президент України зобов'язаний його підписати та офіційно оприлюднити протягом 10 днів. У разі якщо Президент України не підписав такий закон, він невідкладно

офіційно оприлюднюється Головою Верховної Ради України і опубліковується за його підписом.

Закони мають бути доведені до відома населення у порядку, встановленому законом.

Закони не мають зворотної дії в часі крім випадків, коли вони пом'якшують або скасовують відповідальність особи.

3.2. “Спільні” кадрові повноваження Верховної Ради України та Президента України

Верховна Рада України за поданням Президента України приймає рішення про:

- призначення Прем'єр-міністра України, Міністра оборони України, Міністра закордонних справ України,
- призначення на посаду та звільнення з посади Голови Служби безпеки України;
- призначення на посаду та звільнення з посади Голови Національного банку України;
- призначення на посади та звільнення з посад членів Центральної виборчої комісії.

Верховна Рада України надає згоду на призначення на посаду та звільнення з посади Президентом України Генерального прокурора України.

3.3. Дострокове припинення повноважень Верховної Ради України

Повноваження Верховної Ради України можуть бути достроково припинені Президентом України якщо:

- а) протягом одного місяця у Верховній Раді не сформовано коаліцію депутатських фракцій;
- б) протягом 60 днів після відставки Кабінету Міністрів України не сформовано новий персональний склад уряду;
- в) протягом 30 днів однієї чергової сесії пленарні засідання не можуть розпочатися.

Рішення про дострокове припинення повноважень Верховної Ради приймається Президентом після консультацій з Головою Верховної Ради, його заступниками та головами депутатських фракцій.

Таке рішення не може бути прийняте протягом останніх шести місяців діяльності як Верховної Ради, так і Президента.

Повноваження Верховної Ради України, що обрана на поза-чергових виборах, проведених після дострокового припинення Президентом України повноважень Верховної Ради України попереднього скликання, не можуть бути припинені протягом одного року з дня її обрання.

3.4. Дострокове припинення повноважень Президента України

Повноваження Президента України припиняються достроково у разі:

- 1) відставки;
- 2) неможливості виконувати свої повноваження за станом здоров'я;
- 3) усунення з поста в порядку імпічменту;
- 4) смерті.

Відставка Президента України набуває чинності з моменту проголошення ним особисто заяви про відставку на засіданні Верховної Ради України.

Неможливість виконання Президентом України своїх повноважень за станом здоров'я має бути встановлена на засіданні Верховної Ради України і підтверджена рішенням, прийнятим більшістю від її конституційного складу на підставі письмового подання Верховного Суду України – за зверненням Верховної Ради України, і медичного висновку.

Президент України може бути усунений з поста Верховною Радою України в порядку імпічменту у разі вчинення ним державної зради або іншого злочину.

Питання про усунення Президента України з поста в порядку імпічменту ініціюється більшістю від конституційного складу Верховної Ради України.

Для проведення розслідування Верховна Рада України створює спеціальну тимчасову слідчу комісію, до складу якої включаються спеціальний прокурор і спеціальні слідчі.

Висновки і пропозиції тимчасової слідчої комісії розглядаються на засіданні Верховної Ради України.

За наявності підстав Верховна Рада України не менш як двома третинами від її конституційного складу приймає рішення про звинувачення Президента України.

Рішення про усунення Президента України з поста в порядку імпічменту приймається Верховною Радою України не менш як *трьома четвертими* від її конституційного складу після перевірки справи Конституційним Судом України і отримання його висновку щодо додержання конституційної процедури розслідування і

розгляду справи про імпічмент та отримання висновку Верховного Суду України про те, що діяння, в яких звинувачується Президент України, містять ознаки державної зради або іншого злочину.

У разі дострокового припинення повноважень Президента України виконання обов'язків Президента України на період до обрання і вступу на пост нового Президента України покладається на Голову Верховної Ради України. Голова Верховної Ради України в період виконання ним обов'язків Президента України не може здійснювати повноваження, передбачені пунктами 2, 6-8, 10-13, 22, 24, 25, 27, 28 статті 106 Конституції України.